

Aanleiding

- Het proces en de werking van de continue screening in de kinderopvang is in de afgelopen maanden onderzocht. Daarnaast zijn de resultaten van de continue screening en van de vertrouwensinspecties in de kinderopvang gemonteerd. Uit de onderzoeken en monitorresultaten kan worden geconcludeerd dat de invoering van de vertrouwensinspecteur en het systeem van continue screening in de kinderopvang vruchten afwerpt. Beide leveren een belangrijke bijdrage aan een veilige en stabiele omgeving voor kinderen in de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk.
- Uit de onderzoeken en monitorresultaten van de continue screening blijkt, dat de meeste signalen het risico behouden op gonnieselen (gonnieren) van peuters.
- Daarnaast zijn er ook verschillende signalen (van GGD GHOR Nederland (voorheen GGD Nederland), BD/Toslagen (BD/T), DUO en Directie UBN) over vermoedens van misbruik en oneigenlijk gebruik van de kinderopvangtoeslag door gastouderbureaus (GOB's), danwel GOB's die hun wettelijke verantwoordelijkheden voor de kwaliteit van de gastouderopvang niet zo nauw nemen.
- Met het project gastouderbureaus willen we de ingezette beleidontwikkeling om oneigenlijk gebruik en misbruik te verminderen en de kwaliteit en veiligheid te verhogen, voortzetten. Inzet hierbij is om door gezamenlijke inspanning van GGD'en, GGD GHOR Nederland, VNG, individuele gemeenten en Belastingdienst, bij gastouderbureaus die hun verantwoordelijkheid niet nemen en waarbij grote misstanden zijn geconstateerd in de periode april 2014 t/m december 2015, intensief op de kwaliteit te handhaven, waarbij verwijdering uit het LRO de laatste stap kan zijn. De indruk bestaat namelijk dat ondermeer kwaliteit en fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik vaak hand in hand gaan.

Relatie met actueel handhavingbeleid SZW/UBN

- Het Project kwaliteitsverbetering en fraude bestrijding gastouderbureaus, past binnen de primaire focus van de Ministeriele Commissie Aanpak fraude. De focus van deze commissie ligt op voorkomen en bestrijden van fraude met individuele inkomensoverdrachten en subsidies, zoals fraude met toeslagen (kinderopvangtoeslag).
- Het project kwaliteitsverbetering en fraude bestrijding gastouderbureaus, sluit ook nauw aan bij het actuele handhavingbeleid van SZW/UBN. Het doel van dit project is het aantal "slechte presenterende" gastouderbureaus, door gezamenlijke inspanning van VNG, gemeenten, GGD GHOR Nederland, GGD'en, Belastingdienst, Blauw en BD/T, aanzienlijk te reduceren. Het project dient te resulteren in een toekomstgericht handhavingplan m.b.t. gastouderopvang.
- Het project is ook vernieuwend in de sector kinderopvang en gastouderopvang. Samenwerking tussen de GGD'en en Belastingdienst is nu nog maar erg beperkt (geen gezamenlijke inspecties worden bijna niet afgegeven). Samenwerking tussen Belastingdienst/T en gemeenten is er nauwelijks. Inzet op efficiëntere en effectievere samenwerking VNG, gemeenten, GGD GHOR Nederland, GGD'en, Belastingdienst, Blauw en BD/T is binnen deze sector tevens een vernieuwende aanpak.
- GGD inspecteurs zijn naast, toezicht op de kwaliteit van gastouderopvang ook belast met het toezicht op een deel van de administratieve aspecten van gastouderbureaus. De GGD inspecteurs zijn voornamelijk gefocust op de kwaliteit. Vaak ontbreekt de kennis en expertise met controle van de administratie. Verleed is dat er een cultuuromslag bij de GGD professionals wordt bewerkstelligd, waardoor fraude en misbruik sneller worden herkend en voorkomen. Daarom zal gewerkt worden met een pool van GGD

inspecteurs die zich zullen specialiseren in bedrijfsmatig/administratief onderzoek zoals eigen contracten en opgave van meer opvanguren dan daadwerkelijk afgenomen.

- **Instel project:** De GGD en Belastingdienst zullen gezamenlijke inspecties middels standaard onderzoeken verrichten bij 80 geselecteerde gastouderbureaus. De te onderzoeken gastouderbureaus zullen deels op basis van een risico analyse geselecteerd worden en deels opdoet. In de gevallen waar dit noodzakelijk is zal overgegaan worden naar uitgebreid onderzoek. Indien noodzakelijk kan dit leiden tot inspecties bij de gastouders en eventuele handhavingtrajecten richting gastouderbureau, gastouder en vragouder.
- Alle bevoegde partijen zijn hier noodzakelijk, GGD'en en gemeenten i.v.m. toezicht en handhaving (waaronder uiteraard het daadwerkelijk uitschrijven van frauderende gastouderbureau en gastouders uit het LRKP), SZW i.v.m. het daadwerkelijk terugvorderen van de kinderopvangtoeslag van de frauderende ouders.
- Er wordt gewerkt met een risicogedachte aanpak. Uitsondering van gegevens van de BD, GGD GHOR Nederland, VNG en de sector van zwakke GGB's zal op basis van de risicokenmerken een risicoanalyse worden uitgevoerd op grond waarvan 80 GGB's worden geselecteerd waar de GGD en de Belastingdienst gezamenlijke inspecties zullen verrichten. Alle eerder genoemde partijen hebben hier een rol; GGD'en en gemeenten i.v.m. het daadwerkelijk uitschrijven van frauderende GGB's en gastouders uit het LRKP, Belastingdienst/Toeslagen i.v.m. het daadwerkelijk terugvorderen van de kinderopvangtoeslag van de frauderende ouders.
- Bij het opstellen van de risicogedachte aanpak zal voor de aanpak ook gekozen worden naar de kennis en ervaring binnen de eigen Inspectie SZW. Ervaren en elders opgedaan worden ook betrokken in het project; dat kan ad hoc of in een klankbord setting. Denk daarbij o.a. aan de Inspectie SZW, gemeente Den Haag.

Beschrijving van de benodigde activiteiten:

Projectteam samenstellen

Er wordt een projectteam kwaliteitsverbetering en fraude bestrijding gastouderbureau opgezet met daarin vertegenwoordiging vanuit GGD GHOR Nederland, VNG en de belastingdienst.

- GGD GHOR Nederland is de initiator van het project. GGD GHOR Nederland trekt de dagelijkse gang van zaken (de daadwerkelijke inspecties) en benoemt hiervoor een projectleider. GGD GHOR Nederland stelt een detail uitvoeringsprojectplan op in overleg met de VNG en belastingdienst. In dit projectplan is waargegeven hoe de begeleiding van de gezamenlijke inspecties van GGD'en en Belastingdienst bij 80 gastouderbureau en de eventuele handhaving die uit de inspecties volgt, zal worden uitpakkt.
- Eveneens zullen zij in het projectplan uitwerken wat de op te leveren producten en resultaten, zullen zijn. In de detail uitvoeringsprojectplan zal ook opgenomen hoe omgegaan zal worden met milipalen (de vaststelling ervan en de besluitvorming hierover).
- De leden van het projectteam hebben een stimulerende, coördinerende en organiserende functie binnen de eigen organisatie en zorgt dat er draagvlak ontstaat binnen de GGD'en, individuele gemeenten en Belastingdienst voor de uitvoering van het project o.a. het bewerkstelligen van 80 gezamenlijke inspecties GGD'en/BD. GGD GHOR Nederland zal in samenwerking met de Belastingdienst en de VNG een detail uitvoeringsprojectplan opstellen van de inspecties inclusief de rolverdeling, processen (hoe samen op pad te gaan) en het budget.
- Het project wordt gestart met 5 pilots gezamenlijke inspectie bezoeken GGD, belastingdienst en handhaving WKO. De pilots zullen dienen als input voor de vervolgininspecties. De opzet van deze pilots wordt tijdens het overleg van begin maart besproken. De pilots zullen in april van start gaan. Van belang is dat ook zo spoedig mogelijk van start wordt gegaan met het toeliden met de administratie (waarop moet

de inspecteurs (lftan)* (leercirkel) van de pool van GGD inspecteurs die aan dit project gaan deelnemen (planning eind maart).

Pool van GGD inspecteurs

Er wordt een pool van GGD inspecteurs samengesteld die de inspecties/bedrijfsbezoeken bij gastouderbureaus samen met de collega's van de Belastingdienst zullen afleggen. Deze GGD inspecteurs zullen zich met name specialiseren in het beoordelen van de administratie van een GOB. De pool met GGD inspecteurs zullen hiervoor opgeleid worden (onder andere inleiding AWIR). De detail financiering van de GGD-pool wordt in het detail uitvoeringsprojectplan opgenomen.

Pool gemeentelijke handhavingjuristen

Wanneer wordt besluiten tot handhaving, kan indien gewenst, juridische ondersteuning worden gezocht bij het Expertisecentrum van de VNG. Bij intensievere ondersteuning wordt een wettelijke gemeentelijke handhavingjurist ingehuurd. Het project zorgt voor beschikbaarheid en draagt de kosten van deze inzet. De detail financiering van de Handhavingjuristen-pool wordt in het detail uitvoeringsprojectplan opgenomen.

Inhoud Project

Analyses

Zonder analyse van wat het probleem nu precies is, welke verschijningsvormingen het heeft en wat de daadwerkelijke omvang is van de slechtst presterende gastouderbureaus, is het lastig om gerichte interventies in te zetten en de juiste maatregelen te treffen.

Onderdeel van de analyse is:

- De Belastingdienst/77 heeft al deels een analyse hieromtrent uitgevoerd en heeft uiterste informatie ter beschikking. Deze analyse zal verder worden uitgewerkt in het project en op basis hiervan zal een deel van de gastouderbureaus geselecteerd worden waar gezamenlijke inspecties GGD/BD zullen worden uitgevoerd.
- Door middel van literatuuronderzoek of praktijkervaring en gegevens van onder meer GGD GHCR Nederland, VNG en de Belastingdienst meer inzicht bieden in de aard van het ongewenst gebruik en misbruik door gastouderbureaus. Tevens zal gebruik gemaakt worden van de gegevens uit het LRS/CCR (bevat alle uitkomsten van jaarlijkse inspecties) en van gegevens uit het meldpunt fraude.
- Inzicht geven in de kenmerken van slechtst presterende gastouderbureaus. In welke gevallen en waarom wordt doorgaans een handhavingstraject ingezet. Onderdeel hiervan is

is een analyse van de bezwaar- en beroepzaken m.b.t. gob (analyse van de geldende jurisprudentie).

- De organisatiestructuur van slecht presterende gastouderbureaus (betreft het bijvoorbeeld kleine of grote gastouderbureaus, landelijk of lokaal opererend e.d.);
- Inzicht geven in de kenmerken en organisatiestructuur van goed presterende gastouderbureaus;
- Inzicht geven hoe nu de door handhaving uitgeschreven gastouderbureau of gastouder wordt gevolgd om te voorkomen dat deze gastouderbureaus en gastouders zich in een andere gemeente waar laten inschrijven in het LRKP. Hoe kan worden voorkomen dat gastouderbureaus en wel gastouders die zijn uitgeschreven uit het LRKP na een handhavingstrajet zich in een andere gemeente weer inschrijven, dan wel zich tijdens de handhaving al gaan verplaatsen naar een andere gemeente. Daarbij worden voorstellen gedaan hoe dit in de toekomst kan worden voorkomen. Tevens zal inzicht gegeven worden in de informatie structuur binnen gemeenten onderling en gemeente/beleidsdienst om dergelijk inschrijvingen te voorkomen. Deze analyse zal uitgevoerd worden door het projectteam (PGV-VL, BD, VNG).

Versterken samenwerking

Centraal bij het terugdringen van fraude en het verhogen van de pakkans staat samenwerking in de keten. In dit project wordt niet alleen samenwerking tussen de GGD en Belastingdienst versterkt, maar ook de Belastingdienst en gemeenten. Indien uit het uitgevoerde onderzoek misstanden blijken kunnen, zullen nog uitnodigende zaken als DUO, UWV, SVB worden betrokken, maar ook samenwerking met bijvoorbeeld politie en Openbaar Ministerie. Meer dan ooit liggen er kansen voor en is er de noodzaak tot (hernieuwde en betere) samenwerking. Noodzaak omdat alle overheidsinstaties het moeten doen met steeds minder middelen (mensenkracht en budget) én omdat verschillende instanties vaak achter dezelfde fraudeurs aanzitten.

Samenwerking tussen GGD en Belastingdienst is nu nog maar beperkt (gezamenlijke inspecties worden bijna niet afgelegd). Samenwerking tussen Belastingdienst/ en gemeenten is er nauwelijks m.b.t. gastouderopvang. Alle partijen zijn hier noodzakelijk. GGD en individuele gemeenten i.v.m. handhaving en het daadwerkelijk uitschrijven van frauderende gastouderbureaus en gastouders uit het LRKP. Belastingdienst toelagen i.v.m. het daadwerkelijk terugvorderen van de kinderopvangtoeslag van de frauderende ouders.

Om de slechtst presterende gastouderbureaus te kunnen aanpakken, is het noodzakelijk dat ketenpartners op een efficiënte en effectieve manier met elkaar samenwerken. Het gaat om samenwerking op zowel het terrein van beleid, uitvoering en toezicht (gezamenlijke inspecties GGD en BD), handhaving en opsporing. Muziekje (Hemds) in het kader van het versterken van samenwerking zijn: optimaliseren gegevensuitwisseling, signaleringsfunctie in LRKP, gezamenlijke voorlichting en (handhaving)samenwerking en de organisatie van de samenwerking. In dit onderdeel wordt beoogd:

- om in kaart te brengen of en bij wie de bevoegdheden m.b.t. administratief onderzoek, ligt dan wel zou moeten liggen (bv zijn kassiersfunctie, controleren van salaris, kosten contrast e.d.);
- om in kaart te brengen of de bevoegdheden toereikend zijn;
- om in kaart te brengen hoe op dit moment gemeenten onderling elkaar voorlichten/informeren in het bijzonder wanneer er sprake is van "hopende gastouderbureaus en/of gastouders";
- om in kaart te brengen hoe op dit moment wordt samengewerkt;
- hoe deze samenwerking (gemeenten onderling en (gld/gemeenten/du) kan worden geoptimaliseerd (bijvoorbeeld afsluiten convenant BD en individuele gemeenten; zwarte lijst gastouders en gastouderbureaus); en
- de noodzakelijke acties te treffen om dit ook te realiseren.

Partners in het project

GGD'en

By het beoordelen of gastouders aangesloten bij het gastouderbureau voldoen aan de kwaliteitseisen is de recente wijziging om gastouderbureaus nog meer verantwoordelijk te maken voor de kwaliteitseisen van hun gastouders, het uitgangspunt. Daarnaast worden ook de relevante onderdelen uit risico-gestuurd toezicht meegewogen. Het gaat daarbij in het bijzonder om de eisen die betrekking hebben op:

- Het aantal bemiddelingsmedewerkers/ aantal uren;
- Het gebruik van de Nederlandse taal;
- Het uitvoeren van een pedagogisch beleid en de pedagogische praktijk;
- Het rekening houden met de duur een gastouderbureau opgestelde risico-inventarisatie volledigheid en gezondheid;
- Het neven van voor een gastouderbureau opgestelde meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Activiteiten voor de bemiddeling, begeleiding en evaluatie van de gegeven opvang;
- De administratieve verplichtingen van het gastouderbureau; daarbij wordt ook bezien of het gastouderbureau een goede invulling geeft aan de kassiersfunctie;
- De administratieve verplichtingen m.b.t. het opstellen van contracten en het notifiëren van urenstaten;
- De verdragen omtrent het gedrag van de houder, bemiddelingsmedewerkers, gastouder en huisgenoten gastouder;
- De deskundigheid en betrouwbaarheid gastouder.

GGD inspecteurs zijn naast toezicht op de kwaliteit van gastouderopvang ook bezig met het toezicht op de administratieve aspecten van gastouderbureaus. De GGD inspecteurs zijn voornamelijk gefocust op de kwaliteit. Vaak ontbreekt de ervaring en expertise met controle van de administratie (contracten, urenstaten). Vereist is dat er een cultuuromslag bij de GGD professionals wordt bewerkstelligd, waardoor fraude en misbruik sneller worden herkend en voorkomen. Tevens zal gewerkt worden aan een pool van GGD inspecteurs die zich zullen specialiseren in bedrijfsmatig/administratief onderzoek zoals check contracten en opvang van meer opvanguren dan eenduidelijk afgenomen.

Belastingdienst-Toeslagen en Belastingdienst Blauw

- Het multidisciplinair bestrijden van fraude op het terrein van wetgeving m.b.t. kinderopvangtoeslag;
- Het beoordelen van de financiële administratie van gastouderbureaus (contracten en opvang van meer opvanguren dan eenduidelijk afgenomen);
- Uit gegevens van RI/IT blijkt dat er veel gehreken te zijn in de contracten die tussen gastouderbureau, vraagouder en gastouder worden gesloten. Bij de meeste gastouderbureaus was dit een probleem. Daarnaast ontbreken vaak (80%) urenstaten. Dit betekent dat ongeacht het aantal daadwerkelijk afgenomen uren aan de vraagouder wordt gefactureerd. Men gaat dan alleen uit van de uren zoals afgesproken in het contract, of te wel het wel sonke van flinkduur opvang maar dit wordt niet verwerkt. Hoe meer uren hoe hoger de vergoeding aan het GOB. Dit verklaart ook de ervaring dat bij bureaus waar de vergoeding aan het bureau afhankelijk is van het aantal uren, eerder fouten worden gemaakt naar boven.
- De Belastingdienst werkt met een standaard aankondiging bedrijfsbezoek gastouderbureaus, een standaard rapportage model bedrijfsbezoek gastouderbureaus, een standaard waarschuwing administratieve verplichtingen Toeslagen en een flyer met tips over het op de juiste wijze inrichten van de administratie van een gastouderbureau.

Projectgroep zal bezien of deze ontwikkelde documenten, eventueel na aanpassingen, gezamenlijk gebruikt kunnen worden bij de gezamenlijke inspecties GGD'en en R'n.

Recentelijk is het loket "meldpunt fraude" voor de GGD'en en gemeenten, bij de Belastingdienst/T opgezet. Hierdoor kunnen signalen of het vermoeden van misbruik en onwettelijk gebruik van de kinderopvangtoeslag door een gastouderbureau of een kinderopvanginstelling direct gemeld kunnen worden bij de Belastingdienst/Toeslagen. Serieuze signalen van fraude die via de postbus binnenkomen, zouden door middel van een gecoördineerde aanpak (bijvoorbeeld een gezamenlijke inspectie van de GGD en de Belastingdienst/T) op het betreffende gastouderbureau bestreden kunnen worden.

Het Openbaar Ministerie (OM)

Het OM dient, indien relevant, uiteindelijk voor de toepassing en vervolgij te zorgen.

Communicatie en consultatie

Communicatie en consultatie is van wezenlijk belang voor het slagen van het project. Met goede communicatie en consultatie creëren/behouden we binnen (interne stakeholders FEZ, WED, UBN) en buiten SZW (externe stakeholders) draagvlak voor het project. Voornamelijk draagt de inzet van communicatie ook rechtspraak bij aan het realiseren van de projectresultaten. Door de inzet van communicatie kan bijvoorbeeld de geprojecteerde pakswaarde worden vergroot (handhavingscommunicatie). Samen met GGD GHOR, Nederland/NGO en de Belastingdienst wordt de bestaande voorlichting tegen het licht gehouden en wordt gekeken waar deze verbeteringen, inzichtelijker en eenvoudiger kan. Tevens wordt gekeken naar mogelijkheden om de communicatie tussen gemeenten onderling te verbeteren, met name t.a.v. "hoppende gastouderbureaus en gastouders". We zetten deze vormen van communicatie -gegeven de gedeelde verantwoordelijkheid in samenwerking met externe stakeholders (DG, VSGG, Dink). Bij persoonsgegevens wordt de samenwerkingsovereenkomst met de persoonsgegevens van SZW voortgezet contact opnemen met de persoonsgegevens van Financiën.

Branchekinderopvang (BKO) en de Vereniging GastouderBranche (VGOB)

BKO (GOB's kunnen ook lid zijn van BKO) en VGOB worden nauw betrokken bij het traject omdat het hun leden betreft en de sector gebaat is bij positieve beeldvorming rondom de gastouderopvang. Daarnaast heeft de sector de kwaliteit van de opvang hoog in het vaandel staan. De praktijkervaringen van BKO en VGOB m.b.t. slecht presterende gastouderbureaus zullen meegenomen in de analyse. BKO en VGOB kunnen ook een rol hebben in het weren van slecht presterende gastouderbureau als lid binnen hun organisatie. De BKO en VGOB zullen niet bij de inspecties betrokken worden i.v.m. de rol zuiverheid.

Toezicht en handhaving

Via toezicht en handhaving (en eventueel opsporing) wordt het aantal slecht presterende gastouderbureaus in het RKP teruggedrongen. Zie hiervoor pagina 2.

Eventuele aanvullende maatregelen op basis van eindresultaten

- Nakoming van regels verduidelikt naar de markt waarin de bureau, bureau's en inschrijft zijn. Begrijpelijke voorlichting draagt eraan bij dat burgers, houders van gastouderbureaus en gastouders zich aan de wet houden. In het project wordt een verkenning uitgevoerd naar regels binnen de Wet kinderopvang die kunnen leiden tot misverstanden.
- Deelnemers van gegevens tussen uitvoeringsorganisaties (GGD en Belastingdienst en gemeenten) heeft een belangrijke preventieve functie. Al voor de toekenning van een toeslag kan worden gesignaleerd of gegevens niet kloppen en kan een overtreding worden voorkomen. Bijkomend effect is dat op deze wijze wordt voorkomen dat de schuld door terugverdringen en boetes zo hoog oploopt dat burgers moeite hebben deze

tenig te betalen. In het project wordt ook verkend of er geen juridische belemmeringen zijn (bijvoorbeeld privacy wetgeving), waardoor beschikbare informatie niet kan worden gedeeld.

- Tevens wordt bezien welke beleidsmaatregelen dan wel wet- en regelgeving een knelpunt vormen bij de aanpak van slechtst presterende gastouderbureaus (zowel toezicht als handhaving). Beiden wordt daarbij of er juridische belemmeringen zijn dat wanneer de Belastingdienst constateert dat een GGD meldde, of op basis van een verzoek van de Belastingdienst de GGB uitgeschreven kan worden uit het LKRP.
- Naar aanleiding hiervan wordt door SZW bezien of wet- en regelgeving dient te worden aangepast.

Beoogde resultaten/ effecten

Het project, gastouderbureaus levert, te volgen de resultaten/ effecten op:
Het aantal "slechtst presterende" gastouderbureaus, door gezamenlijke inspanning van VNG, gemeenten, GGD GHOR Nederland, GGD'en, Belastingdienst Blauw en BD/T, is aanzienlijk gereduceerd. Er zullen gezamenlijke inspecties PGMV/BD bij 60 geselecteerde gastouderbureaus worden uitgevoerd. Gestart zal worden met 5 pilot gezamenlijke inspecties. Op basis van deze inzichten stelt GGD GHOR Nederland een detail uitvoeringsprojectplan en budget op in samenwerking met de VNG en belastingdienst. In de gevallen waar dit noodzakelijk is zal overgegaan worden naar uitgebreid onderzoek bij de gastouderbureau en de aangesloten gastouders indien nodig zal een handhavingstraject ingezet worden richting de gastouderbureau, gastouders en vraagouders.

- Er bestaat inzicht in de aard, omvang en het karakter van de slechtst presterende gastouderbureaus;
- Er zijn 60 gastouderbureaus geïnspecteerd. Tevens is indien nodig een handhavingstraject ingezet.
- Er is een detail uitvoeringsprojectplan opgesteld van de inspecties inclusief de rolverdeling, processchema's (hoe samen op pad te gaan) en het budget.
- Er zijn instrumenten ontwikkeld om slechtst presterende GGB's aan te pakken;
- Er zijn standaard documenten ontwikkeld voor gezamenlijke inspectie gastouderbureaus, zoals:
 - een standaard controleprogramma,
 - een standaard rapportageformulier inspectie gastouderbureau,
 - een standaard waarschuwing administratieve verplichtingen contracten en;
 - een flyer met tips over het op de juiste wijze inrichten van de administratie van een gastouderbureau.
- Er is een samenhangend en elkaar versterkend systeem (beleid/uitvoering toezicht handhaving/opsporing/regelgeving) convenant GGD/Gemeenten/BD) voor de bestrijding van slechtst presterende gastouderbureaus (opleveren van een toekomstbestendig handhavingplan);
- Er is met voorgestelde maatregelen hoe de handhaving in de toekomst beter kan.
- Er is met voorgestelde maatregelen hoe de handhaving van GGB's die niet voldoen aan een deugdelijke administratieplicht in de toekomst beter kan.
- Er is een toekomstbestendig pool van GGD inspecteurs die zich richt op de handhaving van GGB's. Deze inspecteurs zijn opgeleid om de financiële administratie van gastouderbureaus (vergoeden contracten, verbruik van uren, vergoedingen voor vergoeden van daadwerkelijk afgenomen uren e.d.) te beoordelen;
- Er is sprake van een effectieve en efficiënte samenwerking tussen ketenpartners (gemeenten, GGD GHOR Nederland, GGD'en, Belastingdienst Blauw en BD/T);
- Er wordt een gezamenlijk communicatiestrategie ontwikkeld en de bestaande voorlichting tegen het licht gehouden en wordt gekeken waar deze begrijpelijker, inzichtelijker en eenvoudiger kan.
- Er is een gezamenlijke up-to-date lijst opgesteld van risico volle gastouderbureaus (zwarte lijst) ter voorkoming van heropduikende frauduleuze gastouderbureaus (monitoring).

Fasering actieplan

De inhoud van het actieplan is van april 2014 t/m december 2015. Het actieplan valt uiteen in drie fasen:

1. Ontwikkelingsfase: 5 pilot gezamenlijke inspectie bezoeken GGD/BD; opstellen detail uitvoeringsprojectplan inclusief gedetailleerd budget; opstellen een pool van GGD inspecteurs; opstellen analyse naar aard en omvang slechtst presterende gastouderbureaus; gebruik meldpunt fraude; instrumenten ontwikkeling; document ontwikkeling gezamenlijke inspectie; inventarisatie knelpunten beleid/toezicht/handhaving/opsporing;
2. Uitvoeringsfase: uitvoeren project en gezamenlijke inspecties (80) en indien nodig uitgebreid onderzoek; tussentijdse evaluatie; ind en hier aanleiding voor is kan het projectplan worden bijgesteld.
3. Eindfase: burger resultaten/prestaties; eindevaluatie; etc
4. Overgang project naar lijn.

Project structuur

Projectteam bestaat uit vanuit GGD GHOR NL, VNG en de Belastingdienst. GGD GHOR Nederland is trekker van het project. Het projectteam komt maandelijks (in ieder geval in de opstartfase) bijeen. SZW zal ook aanwezig zijn bij deze bijeenkomsten.

Financiële paragraaf

- Hangende van een geïntegreerde aanpak waarin integraal gekolonneerd wordt naar de GOB's (GGD GHOR Nederland, VNG, BD) en bij de opdoend onderzoek de gastouders uitgaande van 40 (juridische) zaken bij 40 GOB's per jaar, is de inderingsbehoefte in 2014 €575.000,- en in 2015 €534.000,- (zie bijlage voor onderbouwing).
- De Belastingdienst neemt volop deel in het project, maar dekt de kosten voor deelname uit eigen middelen. GGD GHOR Nederland, individuele GGD'en en de VNG hebben hierfor geen middelen. De claim ziet op deze partijen.

Bijlage: Claim handafnamesdoet project 'Kwaliteitsverbetering en fraudebestrijding door gastouderbureaus'

2014		
Fase	Activiteit	Subtotaal
Fase 1	Risicoanalyse/risicoprofiel (GGD GHOR NL en VNG)	3000
	Overeenkomst plan van aanpak in actieplan (GGD GHOR NL, VNG, GGD'en en gemeenten)	
Fase 2	Gezamenlijke inspectie en handhaving 40 GOB's (overheden, landelijke bureaus en burger); (GGD'en en gemeenten)	150.000
Ondersteuning/coördinatie		150.000
Financieel projectmanagement		10000
Coördinatie en ondersteuning	Training op bedrijfsmatige en administratieve inspecties en handhaving (RRI's en gemeenten)	25.000
	Interventieteam/ kwaliteitsjuridisch (GGD'en en gemeenten)	
Coördinatie de gelijke uitvoering project	GGD GHOR NL	170.000
		190.000

Helpdesk	GGO GHOR NL en VMG	4000
Rechtspraak/ rechtsbijstand m.m. op grond van interventiearts	GGO en	6000
Overall total		575.000

2015

Pos	Pos	Activiteit	Subtotaal
	Pos 2	Verspreiden en opbrengen van handhaving 40 GGD's (onderzoeken, handhaving, bewaaren en bereiden). (GGD'en en gemeenten)	
	Pos 3	Buizen installeren en verwijderen (GGD GHOR NL, VNG GGD'en en gemeenten)	150.000
			10.300
Ondersteuning/coördinatie			
Doelname projectgroep			
Coördinatie en ondersteuning		Interventiebasis lokaliteit/jurisdic	10000
			1/3 (000)
Coördinatie deijkzaam uitvoering project		GGD GHOR NL	150.000
Helpdesk		GGD GHOR NL en VNG	4000
Overall totaal			534.000

p.m. Afhankelijk van het verloop van het project zal worden beoordeeld of toezicht- en/of handhavinginstrumenten ontwikkeld moeten worden ter ondersteuning van GGD'en gemeenten. Hier is in de begroting nog geen rekening mee gehouden.

Bijlagen Inleiding gastouderschap

Naast opvang in een kindercentrum kunnen ouders ook kiezen voor een kleinschalige, meer huiselijke vorm van opvang, gastouderschap. Het biedt naast de kleinschaligheid ook meer flexibiliteit. Voor ouders met onregelmatige werktijden of flexibele arbeid biedt gastouderschap met name uitkomst, zeker omdat de kinderopvangtoeslag is gekoppeld aan gewerkte uren. Bij gastouderschap wordt alleen de opgevangene uren in rekening gebracht (en niet de uren). Tevens zien we dat in dunner bevolkte regio's het veelal de enige beschikbare vorm van kinderopvang is in de buurt. Vergelijken met opvang in een kindercentrum leidt gastouderschap tot aanzienlijk minder kosten voor de accommodatie en de inrichting. Gastouderschap heeft een lagere maximum uurprijs dan opvang in een kinderdagverblijf en is daarmee een alternatief voor kinderdagverblijven. Uit de evaluatie kinderopvang blijkt dat vraaggevers tevreden zijn over de kwaliteit van deze opvang.

Formele gastouderschap komt in alle omliggende landen voor. Ook in andere landen, zoals het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en België, zijn er regels verbonden aan deze vorm van opvang zoals wij dat kennen, zoals opleidingseisen en bemiddeling.

Het onderscheidende karakter van de gastouderschap heeft mogelijk positieve effecten voor het welbevinden van kinderen. De individuele aandacht en kleinschaligheid wordt met name voor kinderen op zeer jonge leeftijd (tot 1 jaar) in onderzoeken gezien als van groot belang voor de emotionele en cognitieve ontwikkeling.

Reeds ingezette acties ter vermindering van misbruik en oneigenlijk gebruik

De gastouderschap bleek in het verleden gevoelig voor misbruik en oneigenlijk gebruik, waardoor het budgetaire beslag en het draagvlak van de regeling onder druk kwamen te staan. Om de kwaliteit te verhogen, het misbruik en oneigenlijk gebruik te verminderen en de kosten te beheersen zijn sinds 2010 de onderstaande beleidsaanzettingen ingevoerd ter professionalisering van de gastouderschap (zie kader).

- Ingezette acties vanaf 2010**
- Vanaf 2010 worden strenge eisen gesteld aan de administratie van gastouderbureaus. Gastouderbureaus zijn verplicht de Kamer van Koophandel te laten inschrijven en de acties te laten registreren bij de Kamer van Koophandel. Fraude is hierdoor minder makkelijk en de regels zijn veel beter handhaafbaar.
 - Vanaf 2010 is de professionele rol van gastouders versterkt door alleen te stellen aan de opleiding van gastouders (diploma HBO-2 of diploma hbo-2 en diploma), aan de opvanglocatie en aan de opvangsprake. Er wordt rechtstreeks toezicht gehouden door de KCO op de opvanglocatie en plaats van statuering op gastouderbureaus.
 - Vanaf 2010 moeten alle opvanglocaties, dus ook alle gastouders, te worden geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (LRKP). Alleen kinderopvangvoorzieningen die voldoen aan de gestelde kwaliteitscriteria worden opgenomen in het LRKP.
 - Aan extra trajecten wordt in het einde 2012 meer mogelijk voor gastouders en kinderopvangtoeslag aanvragers voor deuren die zij als gastouder maken al het eigen kind wordt opgevangen in een kindercentrum.
 - Vanaf 2012 is de kinderopvangtoeslag gemaximeerd voor maximaal 230 uur per maand per kind. Tevens is het maximum aantal uren kinderopvang gekoppeld aan het aantal uren dat de ouders werken. Het aantal gewerkte uren van de ouder die het minst werkt bepaalt het aantal uren kinderopvang.
 - De belastingdienst heeft toelagen niet meer mogelijk voor oneigenlijk gebruik in de kinderopvang en heeft de toelagen 2012 strenger, ook met hogere boetes. Met ingang van 1 januari 2013 zijn de boetes bedragen in de Afdeling van het Inkomensafhankelijke Register (Afdeling) van toed voor redactie met kinderopvangtoeslagtoelagen.
 - Om fraude en oneigenlijk gebruik van de kinderopvangtoeslag tegen te gaan werkt het ministerie van Financiën samen met SZW aan aanvullende maatregelen d.m.v. aanpak van de Afdeling. De toelagen van maximaal 8 weken worden de belastingdienst moet bevestigen op een aanvraag voor kinderopvangtoeslag wordt opengeleid. In de langere periode kan voor een (toekomstig) aantal personen, die volgens de Belastingdienst toelagen aan werkloze fraudeurs met hun medewerkers, die rekening op een aanvraag langer op zich laten wachten.

Ingezette actie ter verbetering van de veiligheid

Met de wijziging van de kinderopvang 2013 is een groot aantal maatregelen ingevoerd om de veiligheid in de kinderopvang (waaronder ook de gastouderopvang) nog meer te verbeteren. Deze wijzigingen zijn ingegaan per 1 juli 2013 (zie kader).

- Maatregelen ter verbetering van de veiligheid met de Wijziging Wet KOP per 1 juli 2013:
- Invoering van de zogenaamde nulmeting vóór de start van nieuwe screening in de kinderopvang (op 1 maart 2013), waarbij alle medewerkers die in de kinderopvang werkzaam zijn eenmalig een nieuwe VOG moeten aanvragen. Hierdoor wordt aan actuele toetsing uitgevoerd op strafrechtelijke in het verleden.
 - Introductie van de zogenaamde VOGplicht voor stagiaires, uitdendrachten en vrijwilligers in de kinderopvang. Dit zijn groepen die bij continue screening buiten beeld blijven.
 - Personen aanmeldt op opvangplaatsen anders dan personen van 12 jaar of ouder die op het opvangadres ter tijde van de opvang aanwezig zijn, is geneigd dat een overlegging van een VOG geldt kan worden als de toezichthouder een redelijk-vermoeden heeft van een ernstig strafbaar feit, zoals een geweld of zedeloosheid. Metingel geldt m.n. voor gastouders en kleine kindercentra aan huis.
 - Introductie wettelijke meldplicht voor professionals in de kinderopvang (waaronder ook gastouderopvang).
 - De verantwoordelijkheid van gastouderbureaus voor de kwaliteit van de opvang van de bij hen aangesloten gastouders is aangescherpt. Voortaan kan niet alleen de gastouder, maar ook het gastouderbureau aansprakelijk worden op de manier waarop verlaan wordt aan de kwaliteitsaanpak door de gastouder.

De Rijksuitgaven aan gastouderopvang in 2009 bedroegen €666 miljoen (ca 22 % van de totale uitgave aan kinderopvang). Na de wijzigingen in 2010 daalden de uitgaven aan gastouderopvang en liggen de uitgaven aan gastouderopvang als percentage van de totale uitgaven aan kinderopvang rond de 14 %.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Budgettaire bedrag gastouderopvang	-	-	333	622	666	419	391	322
Als aandeel van totale uitgaven aan kinderopvang	-	-	16%	23%	23%	14%	14%	14%
gemiddeld aantal kinderen x 1.000 (0-12 jaar)	25	36	88	140	160	118	110	102

Mede als gevolg van de wijzigingen zijn ongeveer 40.000 vraagouders gestopt met de gastouderopvang. Hiervan is ongeveer tweederde gestopt met formele opvang en ongeveer één derde naar de kindercentra overstapt. Uit de evaluatie kinderopvang blijkt dat de wijzigingen in de gastouderopvang het aandeel oaa's en oaa's als gastouder heeft doen halveren (47 procent in 2010 naar 25 procent in 2011). In 2012 zien we nog een teruggang in het aantal gastouders. Het totaal aantal gastouders in april 2013 43.966.

¹ De uitgaven aan gastouderopvang in 2005 en 2006 ontbreken in de tabel. De uitgaven werden in deze jaren nog niet apart getoetst.

² De uitgaven aan gastouderopvang in 2005 en 2006 ontbreken in de tabel. De uitgaven werden in deze jaren nog niet apart getoetst.

³ Onder de totale uitgaven (uitgaven minuss de eenheidskosten voor de kinderopvang).